

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov. Zjutraj izdanje izhaja ob 11. uri, večerno pa ob 7. uri. O ponedeljkih izhaja prvo izdanje ob 1 uri pop.

Naročnina znaša:

Obe izdanji na leto . . . . . glđ. 21.—
Za samo večerno izdanje . . . . . 12.—
Za pol leta, četrlet in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutraj številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske popoldanske številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah in petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravištvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravištvo, odpravištvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinosti“ v Trstu.

Novejše vesti.

Geneva 14. Prevoz blagopokojne cesarice na kolodvor se je vršil udeležbi vsega prebivalstva. Vsa javna poslopja in mnogo zasebnih so bila okrašena švicarskimi in genevskimi zastavami. Vse prodajalnice so bile zaprte. Sprevod se je pričel pomikati po 8 uri zjutraj. Spredaj je jezdil oddelek žandarmov v svečanostni uniformi, pod poveljstvom jednega kapitana. Na to je sledil mrtvaški voz, v katerega je bilo upreženih četero konj, okrašenih odeli od črne svile in črno-belimi perjanicami. Mrtvaškega voza, kateri je bil tudi na vseh četirih krajih okrašen z črno-belimi perjanicami in palmami, je bilo komaj videti izpod številnih vencev. Vozu sta sledila dva voza z venei, zatem so sledili dvorjani cesarice v šestih vozovih. Na to sta korakala dva oddelka žandarmov, nadalje voz, v katerem sta bila zavezni sovet in genevska vlada. Ta voz so spremljali huzarji, oblečeni v belo rudeče plašče. Mrtvaški sprevod je sestel iz 20 vozov, katere je vodilo 12 oficijelnih oseb in se je počasi pomikal skozi množice. Kolodvor je bil prosto okrašen. Krsto s truplom cesarice, katero so spremljali dvorjanstvo, člani zavezne svete in kantonske vlade, so po blagoslovljenju sprovedli na vagon preko dvorane na kolodvoru, ki je bila po odredbi vlade izpremenjena v žalni portikus. Dvorjanstvo je zasedlo mrtvaški vlak, kateri se je počel premikati tiho.

Na posebno željo se je vršila slavnost tiho, prosto in brez vsake vojaške asistencije.

Bern 14. Truplo pokojne cesarice so skazovale časti po vsej poti od Geneve do tu. V Lo-

sanni, kjer se je vlak ustavil za četrto ure, je bila postaja zaprta. Kantonske in občinske oblasti so skazale časti zemskim ostankom cesarice, a moj tog so zvonili zvonovi mesta. Istotako se je godilo v Freiburgu. Tu v Bernu je stal vlak pet minut. Postaja je bila zaprta.

Curig 14. Ko je šel tu mimo vlak s truplom cesarice, došlo je do impozantne sožaljne manifestacije. Na postajo so došli odličnjaki avstrijske kolonije in društva Ogrov, Predarlčanov in Tirolceev, bivajočih v Curigu. Vlada je bila zastopana po predsedniku Stöckelmu in po mnogih drugih dostojanstvenikih. Mesto Curig je bilo zastopano po občinskem svetu. Potem so bili navzoči konzularni zastopniki in mnogo gospa v črnini. Poliejija je ukrenila vse previdnostne odrede. Dve sumljivi osebi so pridržali na policiji ves čas, dokler je vlak stal na postaji v Curigu. Postaja je bila zaprta. Vlak je došel ob 4. uri 16 min. ob zvonjenju zvonov cerkva. Poslanik avstro-ogerski na zveznem svetu, grof Kūfstein je, ves ganjen, je vsprejemal v imenu cesarja izraze sožalja od strani zastopnikov oblasti in konsularnega zbora, obljubivši, da o teh izrazih sporoči cesarju.

Dvornemu maršalu je bilo izročeni mnogo vencev, med katerimi je bil sosebno lep oni, katerega so poklonili Avstriji, živeči v Curigu. Gospe iz Curiga pa so poklonile šopek v obliki srea, kar je opominjalo na dobroto srea pokojne cesarice. Mnoge gospe so jokale in molile pred vagonom, v katerem je ležalo truplo. Vlak je stal 20 minut. Ves ta čas so zvonili zvonovi vseh cerkv.

Curig 14. Železniške postaje, mimo katerih je šel vlak s truplom cesarice, so bile nadzorovane od policije. Čas, ob katerem dospe vlak na posamične postaje, se drži tajnim. Govori se, da se

vlak na jedni manjih postaj blizo meje ustavi toliko, da stopi na avstrijska tla ravno o polnočji.

Dunaj 14. Zdravstveno stanje cesarjevo je zadovoljivo. Danes na vse zgodaj je bil cesar že v svojem pisalnem kabinetu in je odpiral korespondence. Ves dan je vsprejemal razne osebe, med temi fin. ministra dra. Kaizla.

Dunaj 14. Proglas cesarjev, s katerim Njegovo Veličanstvo izraža svojo zahvalo za pojave žalovanja na smrti cesarice, je naslovljen na oba ministerska predsednika ter izide v nedeljo v vseh oficijelnih listih.

Dunaj 14. Nj. Veličanstvo cesar je prejel sožalnih brzojavk od papeža in več vladarjev. Nemški cesar je brzojavil: »Dospel sem od vojaških vaj sem izvedel grozno vest o strašnem hudodelstvu. Globoko presunjen najdem komaj besed, da Ti povem, kako sočutstvujem s Teboj in sožaljujem občutim veliko zgubo Tvojo. Gospod nas izkuša, a mi, ljudje, ne moremo umeti njegove izkušnje, katera nas tlači. Toda edina tolažba za nas revne zemljane je ta, da je naša osoda odločena zgoraj.«

Ruski car in carica sta brzojavila: »Poročilo o strašnem hudodelstvu je presunilo naju globoko. V tej tako grozni skušnji izražava Ti najino odkritosrčno sočutstvo. Bog te poživi in okrepi, da bodeš mogel prenašati to nenadomestno izgubo.«

Dunaj 14. Pripredba mesta v znak žalovanja napravlja že sedaj globok utis. Po vseh prodajalnicah — tudi v najoddaljenejših krajih mesta — so izloženi kipi, slike, fotografije pokojne cesarice, obdane znaki žalovanja.

Dunaj 14. Posamične vojaške oblasti ne položijo vencev na krsto, ampak vojni minister položi jeden vencev v imenu vse armade.

PODLISTEK.

33

Čuvaj se senjske roke!

Zgodovinska povest.

Spisal A. Senoa. Poslovenil P. S. Cvetkov.

VIII.

Moten dan legel je na zemljo, sivi oblaki so se gonili po nebu, morje je šumelo v pusti luki in lizalo breg, kakor kača, iskaje si plena, a z gore je bučala burja, zaglušuje tožno ječanje cerkvenih zvonov, zamolklo udarjanje bobnov, samo trenotek si slišal težke korake, nekaterih arkebuzirjev, ki so hodili v četah po mestu, da preiščejo vse uskoške hiše, da zaplenijo vse blago, kar ga je bilo v njih. A mesto je bilo pusto, kakor da je narod izginil v zemljo, bilo je mrtvo, prazno, kakor noč brez zvezd, kakor sree brez ljubezni. Samo včasih se je pojavil na ulici kak božji sluga v črni suknji, motnega očesa, povešene glave, kakor da bi šel blagoslovit grob; samo včasih si videl, kako gre kak Uskok vojak po časi brez orožja na kaštel, da zapíše svoje ime. Mnogi gredo tja, a mnogi se ne povrnejo. Pred kaštelom so stala troja vešala, a na vsakem se je zibalo blede truplo uskoškega junaka, odzadaj zvezanih rok. Ob prvih vešalih je sedela na zemlji žena in oklepala z rokama kolena. Črne lasi so jej padale razmršeno izpod rudeče kape na mrko čelo, na zlati ovrtnik, na belo srajco. Temno lice se je skremenilo v kamen, a črne oči je vpi-

rala v truplo na vešalih, ne da bi kedaj zamižala, ali polivala solze.

»Umakni se, žena!« zavpije stražar, »kaj sediš tu in buliš v tega obešenca? Za te ni tu mesta!«

»Kje pa?« odvrne mirno žena, gledaje mušketicarja, »on je moj človek! Kje imaš dušo? Daj, da se ga vsaj še jedenkrat nagledam!«

»Prijatelj!« pristopi neka starka k vojaku, »daj, prosim te, povejmi, veš li za mojega sina; Pero Radakovič mu je ime. Danes zjutraj je šel sem na kaštel, a še sedaj se ni povrnil. Bog daj dobro tvoji duši!«

»Ne vem. Varuj se me! je odgovoril stražar, »ako je lump, kakor oni tam-le, obesijo seveda tudi njega.«

»Prijatelj — gospod!« je spregovorila starka, »pusti me h generalu, da mu poljubim roko —.«

»Nazaj! baba!« je zakričal mušketicar, ako ne, dam ti s kopitom.«

Uboga starka je vila roke in pritiskala solzno lice na trde zidove kaštela. Naj ga omehča? Ali naj ima kamen sree, ko ga nimajo ljudje?

V stolpu kaštela je sedel Rabata za malo mizo in premetaval papir, a ob njem je stal poročnik Capogrosso.

»To je torej popis vseh teh kukavie? je rekel general.

»Kolikor smo jih našli: Budonovič, »Črni Niko« — a zlasti oni zlodej Jurisa so nam vtekli z 600 mož.

»Je-li res? Grom in pekel! Da bi znal za malopridneža, kateri jim je povedal vse to!«

»Tisti bi res zaslužil vešala.«

»Mislim, da bi. Ste-li polovili Dalmatince?«

»In povezali. Še danes jih predamo beneškemu generalu, čim burja malo poneha.«

»Bene. Ste si zaznamovali vse Uskoške, katerih smrt zahteva Paskvaligo?«

»Še danes se obesijo.«

»Ste-li odvzeli orožje Uskokom? So-li prikane vse hiše?«

»Vse po Vašem povelju.«

»Dobro. Prej nego jih usmrtimo, ostaja nam dvojno delo. A res zelo težko. Kaj hočete — —?«

»Ali Paskvaligo pravi, da je to prvi pogoj.«

»No, kako hočemo?«

»Prepustite to meni. Ali kaj pravite za vojvodo Daničiča?«

»Tu ne morem nič narediti. Javite to Paskvaligo, recite to tudi škofu. V Gradu so mi rekli, da se ne smemo dotakniti Daničičev. Tam jih gledajo posebno milostljivo. Ali ako nas pokličejo na odgovornost za ono drugo?«

»Zvalite vso krivdo na-me, a jaz utečem. Vi ste pa čisti!«

V tem je vstopil zastavonosec goriške vojske in dotaknivši se roba klubuka, je rekel.

»Gospod kapitan Danilo Barbo prosi, da bi smel priti pred lice gospoda generala.«

Rabata se je stresel.

(Pride še.)

Dunaj 14. Vse ladje e. in k. vojne mornarice so razobesile na pol droga zastavo Avstro-Ogerske in vrhu oriflamo.

Med pogrebom bodo v Pulju mrtvaški obredi spremljani od 21 strelav iz topa. Za časa žalovanja bodo nosili častniki v črnem porte-epée in naramnike.

Odesa 14. Kolonija Avstro-Ogerska da položiti na krsto cesarice venee, a dan pogreba priredi zadušnico.

21. polk dragoncev v Kišenevu, katerega imetnik je nadvojvoda Oton, da tudi položiti venee na krsto in je izrekel brzjavno svoje sožalje svojemu imetniku.

Geneva 14. Lucheni je pisal pismo predsedniku Ruffy-ju, v katerem zahteva, naj ga postavi pred sodišče v Lucernu, kjer obstoji smrtna kazen. Listi menijo, da se to ne more zgoditi, ker bi bilo nezakonito.

Geneva 14. Lucheni je izjavil med drugim, da — ako bi bil v Italiji — bi bil umoril kralja Umberta.

Poleg že zaprtih so aretovali v zadnjih 24 urah še 12 oseb, ki so na sumu. Med temi je posebno sumljiv neki Balducci, ki je bil baje v zvezi z Luchenijem malo popred, nego se je izvršil zločin. Vedno bolj se utrja menenje, da je Lucheni imel sokrivce, ki so sklenili, da umore katero-koli visoko osebo.

Rim 14. Papež je naložil nunciju na Dunaju, da ga zastopa na posebnih slavnostih.

Sožalje cesarju Franu Josipu. Predsednik Francoske republike je brzjavil: Presunjen groze vspricho poročila o grdem hudodelstvu, [katerega žrtev je Nj. Veličanstvo cesarica, zagotavljam Vaše Veličanstvo našega odkritega sožalja, katero čutimo z vami vsem srecem.

Angleška kraljica Viktorija je brzjavila: »Nedostaje mi besed, da bi izrekla svoje iskreno sožalje, svojo grozo. Bog Te obvari in Ti pomagaj!«

Italijanski kralj Humbert je brzjavil: »Nepričakovana in grozna nesreča, katera je zadela Tebe, napolnjuje me grozo in ogorčenostjo. Želel bi biti pri Tebi in Ti pokazati s svojo ljubeznijo svoje sočutje v Tvoji bolesti; čeprav daleč od Tebe, pridružujeva se kraljica Margarita in jaz Tvojim solzam, Tvojim molitvam in prosiva Boga-tolažbe, kakoršne Ti more podeliti le on. Objemam Te.

Sožalje so poslali nadalje: Kraljica in regentinja Španska, prince-regent Bavarski, Saksonska kraljica, Rumunski kralj, Srbski kralj, nadvojvoda Badenski, predsednik Švicarske republike, predsednik Zjedinjenih držav v Ameriki, nadalje vladarji vseh držav skoro vsega sveta, med temi iz Japona, Canzibara, Peru, Chile, Urunguay in Sijama.

Ali združenje s Trstom?

II.

V prvem članku pod tem naslovom smo se bili oddaljili od pravega predmeta. Oproščeno nam bodi to, saj nas je bil zavel g. člankar v »Naši Slogi« se svojimi zares umestnimi opazkami o grehah, ki jih delamo Hrvatje in Slovenci na veliko škodo razvoju naroda: se svojim postopanjem v novinarskem in političnem delovanju.

V drugem oddelku svojega članka se bavi avktor v »Naši Slogi« zopet z izvajanjem, katere je bil priobčil zagrebški »Obzor« v zagovor ideje združenja Istre s Trstom.

Na temelju proučevanja, nadaljevanega skozi 4 leta, na temelju grenkih skušenj ter vsestranskega opaževanja naših narodnih, političnih in gospodarskih razmer ni mogel priti do drugega zaključka, nego do onega, katerega smo že priobčili: da si ne moremo želeli združenja same Istre s Trstom!

»Obzor« je bil rekel: »To vse ni nič nasproti moralnemu vspehu, kadar bi Laginjev, Spinčićev in Mandićev glas zagrmel v dvorani tržaške zbornice; to bi bil prvi korak do narodnega zjedinenja.«

Na prvi pogled je vse to — pravi člankar — lepo in laskavo za naše poslance, ali v praksi, v narodnem življenju ne bi imelo to veljave. Za

sedaj, nota bene: za sedaj, je za nas več vredno, ako smo izrgali Italijanom iz rok upravo kake vasi, nego da množimo število renegatov v Trstu. Ob sedanjih razmerah ne smemo pozabiti, da ni smeti izpuščati pitanega in loviti divje, dokler imamo neprijatelja v hiši. Kajti, kdor hoče objeti preveč, ne doseže ničesar.

Člankar »Naše Sloge« dokazuje nadalje, da tudi gospodarski interesi Istre niso enoviti. Manji del teži se svojimi gospodarskimi koristmi v Trst, veči del pa deloma v Pulj, deloma na Reko. Ogromna večina Istranov ne teži torej v Trst v ekonomičnem pogledu. To isto nam dokazuje tudi zgodovina, da je bil Trst vedno oddaljen od Istre, dokler ni pod Napoleonom postal središče Ilirije. A tu smo zopet na onem, kar smo zatrdili že opetovano: da se sama Istra ne sme združiti s **sami** Trstom, ampak bi se morale združiti v jedno upravno skupino vse one pokrajine, ki so sestavljale ilirsko kraljestvo Napoleonovo!!

Drugače bi bilo morda, ako bi se smeli nadejati pomoči od zgoraj. Ali skušnje so nas menda že poučile, da take pomoči se nimamo nadejati, ampak da moramo sami orati ledino in rušiti zapreke, ako hočemo povzdigniti narod. V to pa treba treznega, vztrajnega dela. Sami obširni programi nam ne koristijo za sedaj, dokler nam je golo življenje v nevarnosti.

Člankar očita Hrvatom po vsej pravici, da so veliko preveč idealisti. Pri čaši vina in v svojih govorih bi si hoteli hratu prisvojiti ves svet od Triglava do Balkana, a kadar prihaja prilika za delo, tedaj se radi umikajo v kot. Na Hrvatskem imajo rodoljubi na svojem delu vse premalo demokratizma: vse premalo stopajo med narod. Ljudstvo je jedro, ki ostaja vedno, inteligencija in aristokracija pa sta nekaj, kar prihaja in odhaja.

Po misli člankarja greše Hrvatje tudi v tem, da mislijo, da se morejo združiti le v okvirju Ogerske in da bi bil greh, ako bi kdo le mislil, da bi se mogli združiti tudi v Avstriji, češ: extra Hungariam non est vita. Pa ne le to, ampak vzdržuje se tudi tisto političsko trganje in pehanje, ki ne dopušča, da bi Dalmacija pomagala Istri.

Iz vsega sledi torej, da nam umetno združenje jedne same pokrajine s Trstom ne bi koristilo, marveč škodilo mnogo. Pripravljati pa treba dobrovoljno, naravno združenje posameznih delov narodnega ozemlja, a to se more le resnim, treznim in požrtvovalnim delom.

DOPISI.

Iz Škedenja. (Izv. dop.) Gospod urednik! Oprostite, da Vam tako pozno poročam o onem dnevu, ko smo se solznimi očmi poslavljali od našega bivšega kapelana g. Andreja Cinka. Kdor je istega dne šel mimo stanovanja g. Cinka, vprašal je gotovo radovedno: čemu toliko ljudi pred stanovanjem g. kapelana?! Nenadoma nam je bil odzvet g. kapelan. Istotako naglo je vrelo mlado in staro, pozdravljat svojega ljubljena, duhovnika in človekoljuba, kakoršnih je tu, žali Bog, malo. Poseben utis so napravili nedolžni otročiči, ki so se kar gnetli, da pozdravijo svojega dušnega pastirja, ki je žrtvoval samega sebe, za blagor onih, katere je ljubil nad vse. Slehernemu je bilo čitati na lieu, da ga ni privela radovednost, ampak resna srčna ljubezen, ki se je izražala — v solzah.

Kakor je dan naraščal, tako je naraščala množica ljudi, da pozdravi svojega ljubljena. Ko pa je nastopil mrak, videti je bilo, kako žalostno so prihajali peveci društva »Vesela« (katerim je bil g. Cink pravi sodrug na pevskih vajah), da pozdravijo par narodnimi zbori svojega prijatelja. S peveci je došla tudi domača škedenjska godba, ki ni hotela zaostati, da pozdravi divnim »Naprej« svojega ljubljena. Ko so tako tekmovali peveci in godba v pozdrav g. kapelanu, vstopil je isti med zbrane, zahvaljujč se na krasnem pojavu ljubezni, ki sti mu ga priredila društvo »Vesela« in godba, z drugimi vred. Ko se je tako zahvaljeval, ni bilo med množico niti enega suhega očesa. Vse je ihtelo. Ko nam je zaklical zadnji »z Bogom«, slišati je bilo celo glasen jok.

Nepozabni g. Cink ni bil nam le pravi dušni pastir, ampak v vzvišenem duhovskem poklicu svojem imel je še to čednost, da je bil ugleden delavec tudi v čast svojemu trpečemu narodu.

Škedenjei nismo zgubili le pravega božjega poslanca, ampak zgubili smo žnjim tudi marljivega in požrtvovalnega tajnika in predavatelja »Čitalnice« v Škedenju, za katero je žrtvoval dnevni in nočni počitek. Zbiral je in urejeval predavanja, da nas je krepil v narodnem in gospodarskem obziru, za kar mu je in ostane vedno hvaležen odbor »Čitalnice«.

Vam pa, dragi Dekanci, priporočamo v imenu Škedenjcev, da sledite sedaj Vašega dušnega pastirja naukom! Verjemite mi, da bode tako le vam v korist. Škedenje.

Politični pregled.

Tržaško vprašanje. Od nemško konservativne strani pišejo z Dunaja o dogodkih v Trstu: »Zdi se, da je tam gospodujoča progressova stranka praznovala prave saturnalijske (razuzdane slavnosti). Onega dne, ko je došla smrtna vest iz Geneve, pustili so v mestnem vrtu mirno koncertovati, kakor da se ni zgodilo ničesar. A zdi se, da je bilo še grših protiaustrijskih demonstracij. Na vse zadnje treba torej umeti, ako je ogorčeno slovensko prebivalstvo odgovorilo s protidemonstracijami.

V občinskem svetu tržaškem je gospodovala stranka, zasukavši sulico, tožila cesarju zvesti avstrijski živelj in seveda tudi cesarske uradnike. Vladnega komisarja je uglasila sodrga na galeriji. Po vzoru zbornice poslancev ima v mestnem zboru tržaškem, kakor znano, v razpravah tudi sodrga svoj votum consultativum. — V tem trenutku, ko je vsa monarhija jedna sama hiša žalosti, nam ne daje, da bi govorili o političnih vprašanjih, posezajočih v narodne in strankarske momente. Toda jedno se sme reči, da — čim se povrnejo normalne razmere — bomo morali iti na to, da v velikem stilu prerežemo primorsko in sosebo tržaško vprašanje. Skrajni čas je!«

Občinske volitve v Gradcu. Predvčerajšnjem se je vršila v Gradcu volitev za III. razred v občinski zastop. Udeležba je bila nenavadno velika. Izmed 3978 volilcev jih je volilo nič manje nego 2230. Kakor ni bilo drugače pričakovati so zmagale združene nemške stranke na vsej črti. Socijalno demokratični kandidat, poslanec Resel, je dobil 430 glasov.

Ta volitev je velik moralni udarec za vlado, katera je z svoječasnim razpustom občinskega zastopa pokazala, da se ne strinja s politiko in mišljanjem graških občinskih očetov. Ako bi vlada bila prej pozornejša opazovala, kakov duh veje v Gradei in postopala proti antidinastičnim elementom z vso zakonito strogostjo, ne bilo bi jej treba doživeti tega poraza.

Toda vlada je velikonemškim petelinom v Gradejvedno prizanašala in to je rodilo nasledke, ki so naravnost protivni ugledu državne avtoritete.

Fiat applicatio! V Spljetu se je vršil dne 5. t. m. shod hrvatskih abiturijentov in vseučiliščnikov iz Dalmacije. Shoda se je udeležilo kakih šestdeset dijakov. Isti je bil sklican v namen, da se hrvatski dijaki posvetujejo o organizaciji in o delovanju dijakov na polju kulture, narodne zavesti in gospodarskega življenja.

Na shodu, kateremu je predsedoval gospod Senjaković, se je sklenilo, ustanoviti v Spljetu ferijalno društvo, katero bodi središče hrvatskega dijaštva. Ozirom na vseučilišče so sklenili obiskovati samo slovanske visoke šole v Pragi in v Zagrebu. Glede zagrebškega vseučilišča se je sprejela resolucija, v kateri se pozivljajo vse občine v Dalmaciji, da pošiljajo deželnemu zboru peticeje z zahtevo, naj isti izposluje v državnem zboru, da bode hrvatskim dijakom iz Cislitvanije dovoljeno obiskovati zagrebško vseučilišče in da bodo državni izpiti tega vseučilišča veljavni za nastavljanja tudi po Cislitvaniji. Nadalje se je sklenilo, delovati na to, da se v Zagrebu ustanovi medicinska fakulteta. **Shod je konečno izrekel, da ni v zvezi z nobeno politično stranko v Dalmaciji in tudi da ne stopi v nikako zvezo z istimi.** Ferijalno društvo »Svačić« bode prirejalo javna predavanja za ljudstvo. Na teh predavanjih se bode razgovarjalo osobito o gospodarskih razmerah in se bode delala propaganda za ljudske posojilnice.

Po shodu so se podali dijaki in corpore v Salono, da si, pod vodstvom monsignora Bulića, goledajo izkopenine grobov hrvatskih kraljev.

Tako se je godilo v Spljetu na shodu abiturientov in vsučilišnikov. Slovenske visokošole pa bi prosili, da čitajo, da premišljajo, da izprašajo svojo vest in svojo ljubezen do naroda in potem — fiat applicatio. Posnemajte svoje tovariše iz Dalmacije, kajti jedino po poti, na katero kažejo sklepi dijaškega shoda v Spljetu, je možno dijaku res delati za narod. Vsako drugačno delovanje dijaka v javnosti ga le odtujače vrhni dolžnosti njegovi. Posnemajte torej, da najdete sebe, svojo dolžnost, svojo resnično nalogo.

Tu nekoliko opazke. O shodu slovenskih visokošolcev nam prihajajo že vedno spisi »v pojasnilo«. Se stališča svoje sodbe o nalogi dijaštva in njega razmerju v vrstah naroda, katero stališče je označeno tu gori, bi najraje ne priobčili teh spisov. Toda, ko je homotija že tu in se je klopčič, žal, zamotal tako nesrečno, pa že ni drugače, nego da ga razvijemo polagoma zopet po zbistrenju pojmov o nalogi dijaštva, o načinih, kako more isto koristiti narodu, in o stališču, na katero naj se postavi isto v našem domačem javnem življenju. V ta plemeniti namen so odprti naši predali (a le za mirno in stvarno polemiko) gg. akademikom tega in onega mišljenja.

To bi bili torej razlogi, zakaj bomo še objavljali spisov o shodu slovenskih vsučilišnikov.

Domače vesti.

Sinočni večer je minol relativno mirno, ker so se ukrenile vse možne varnostne odredbe in so vojaki stali povsodi, kjer se je slutilo nevarnost. Sosebno pa se je tudi palača »Piccolova« hladila v senci bajonetov. Včeraj je »Piccolo« črno obrobil svoj balkon. Paura fa novanta!

Tekom včerajšnjega in današnjega dne se je jako pomnožil žalobni lišp po ulicah. To je ugodna posledica mogočnega pojava čutstvovanja širokih mas. Falzifikatorji in terorizovalci javnega menenja pa naj se le jeze. Množenje črnih zastav je odgovor na vsliko: Doli z žalovanjem!

V pomnoženje je prišlo danes tudi nekaj vojakov iz Pulja.

Na stanovanju „prvega občana tržaškega“ ni bilo do danes ob 1. uri popoldne še ni sledi kakega znaka žalovanja. Beležimo to brez komentarja.

Sedaj brzojavljajo. Angeli, Cambon in Hortis so brzojavili včeraj grofu Thunu, da — kakor pravi »Piccolo« — označijo pravo prav tržaških demonstracij. Upamo, da so pojasnili tudi pomen vsklikov »Živel anarhizem!« in »Doli z žalovanjem!« in pa namen revolverjev in bodale, katerih so našli v veliki množini pri ljudeh, ki — niso barbari!

Zaprli so tri slovenske delavce v plinarni, ki so grozili svojim italijanskim tovarišem, tri italijanska delavce pa radi izjav, nevarnih državi.

V Križu se je razburjenje poleglo. Izgredov pa sploh ni bilo tam in je jasno sedaj, da so one vznemirljive vesti širili le peklenski jeziki z namenom obsekovanja na škodo okoličanom. Tako se je govorilo tudi po Trstu, da hočejo Križani porušiti vodovod da bi Trst ostal brez vode, da hočejo porušiti šolo Lege, da je že mrtvih itd. Včeraj je hitel v Križ tudi gosp. poslanec Ivan Goriup, da bi vplival pomirljivo. Takó je prav! Pokažite obrekovalcem, da smo mi — kulturni živeli v deželi!

Iz Nabrežine nam poročajo, da so bile tudi v Devinu — v terek in sredo zvečer — demonstracije proti Italijanom. Sinoči zvečer je došlo v Nabrežino 180 vojakov. Tu je bilo aretiranih nekaj oseb. Sedaj se je nadejati, da se ne ponove več demonstracije, ker so Italijani — odšli. Prejeli smo tudi nekoliko podrobnosti, katere upotrebimo prihodnjič.

Tako ni prav in tako tudi ne! Včerajšnji »Indipendente« pripoveduje o nekem pogovoru, ki ga je baje imel gospod namestnik včeraj s predsednikom »nekega« društva in kateri pogovor da je uplival aa odredbe oblasti od predsinoči. Potem pa opaza, da oblasti bi storile veliko bolje, ako bi — namesto da nastavljajo vojake po mestu — poslale iste v okolice kakor n. pr. v — sv. Križ, da prepričajo, da ne bi druhali pridrile v mesto.

Abstrahujemo tu od žaljenja okoličanov, ki tiči v takih besedah, ampak konstatujemo le, da

tem tržaškim Lahom ni nikdar prav. Najprej očitajo oblastim, da ne razvijajo dovolj energije, potem pa, ko so oblasti ukrenile vse potrebno in so celo vojake poslale v varstvo istih — pa se derejo zopet, kakor da se jim godi krivica.

Naj le zahvalijo Boga, da so bili te dni vojaki v mestu in ne v okolici!

Nepričakovan učinek. Med tistimi, ki so kričali v mestnem svetu, da državne oblasti ne razvijajo dovolj energije proti izgrednikom ter so pozivali iste na odločnost, je bil tudi svetovalec Piccoli. Oblasti so umele sunek iz mestne dvorane in so se spokorile takoj naslednji večer, poslavši na ulice in trge vojakov. Ali glej, kakov nepričakovani učinek so povzročili kliči iz mestne dvorane: prvi med aretiranimi je bil — sin Piccolija!!!

To je bil gotovo toliko nepričakovan kolikor lep učinek; da-li pa je bil tudi po godu klientelju po energiji, Piccoli-ju, o tem smemo dvomiti, so-deči po poklonih, ki jih je delal papa Piccoli nekje, da bi osvobodil lastnega sina iz pasti, v katero je poslednjega butnila tista toli zaželjena energija! To je že smola, da energija ne zadevuje vsikdar le onih drugih!

Dunajska »Reichswehr« o nemirih v Trstu. Ta list piše 13/9: »Umevno je samo ob sebi, da je obsoditi te izgrede z vsacega stališča. Poročila pa se glase jednoglasno, da je bil včeraj v »Giardino publico« koncert in to je bila surova brez-taktnost. Da je bil več del prebivalstva vsled tega zadet v svojih lojalnih in patrijotičnih čustvih, je lahko umljivo. Med tem, ko so celo po italijanskih mestih izostali vsi koncerti in šumne veselice, se kaže kakor da gotovi krogi v avstrijskem mestu Trstu ne poznajo nikakega takta. Kakor tudi obsojamo sredstva, katerih se je poslužilo prebivalstvo v tem slučaju v patrijotični razjarjenosti svoji, vendar njegovemu patrijotičnemu čutu pritrđi vsakdo. Italijanišime je gotovo dirnilo neprijetno, da so take protitalijanske demonstracije izbruhnile v mestu, o katerem so vedno govorili kakor o čisto italijanskem mestu. Ti pojavi ostanejo pač v spominu, ako se bode izvestno italijansko časopisje kedaj zopet čutilo suvereno«.

Nekoliko laške sodbe. Vredno je, da slišimo, kako pišejo in mislijo v Rimu o sedanjih dogodkih in to naj si le dobro zapomnijo naši ljubi prijatelji od ene in druge strani. To torej, kar stoji tu, niso naše misli, ampak pristni Italijani nam pravijo odkrito resnice.

V rimskem »Mattinu« čitamo namreč: »Rajši biti rojen Samojedec nego kakor Italijan biti obnemogla priča onečasčanja in razpadanja lastnega, nekđaj toli slavnega naroda. V zadnjih štirih letih je uničilo nedolžno življenje štirim plemenitim osebam — italijansko bodalo!

Ne smemo trditi več, da anarhisti nimajo domovine. Le uklonimo se žalosti usode. Prelita krv pada na nas nazaj. Pripoznati moramo, da so Caserio, Angiolillo, Lucheni (morda tudi Acciarito, Oberdan, kaj? opom. stavea) le izrodek našega skoro nepoboljšljivega etičnega propadanja. Opravičeno je, da je sramota njihovih zločinov povrača na nas in nam vtisk čelo neizbrisno znamenje. S tem nikakor ne obrekavamo domovine. Le presrečno je, da se naš narod v hudem boju za svojo življenje brezupno udaja vsem grdim nagonom, katerim je sploh podvrženo človeštvo. Naši rojaki romajo vsako leto na tuje, stradajo, duševno oslepljeni so brez zaupanja(?) v svoje moči nezmožni, da bi pošteno uporabljali iste. Lahko in varno nabira med njimi anarhija svoje zavratno orodje. Včeraj sti žalovali Španjska in Francoska, danes je prišla vrsta na Avstrijo našo zvesto zaveznico, a kriv nje žalovanja je zopet — naš rojak! Kđaj bomo občutili popolno odgovornost za tako hudobijo? Kđaj se prepričamo konečno, da ne smemo hrepeneti po prvenstvu v ničemer drugem nego le v sukanju bodalea, ako si ne resimo naroda skrajnim napenjanjem vseh močij iz stanja globoke nevednosti in npravnega pokvarjenosti?»

To sodbo rimskega »Mattina« je priobčila tudi dunajska »Reichswehr«. Glasem poročila iz Pariza istem listu, zahtevajo pariški listi, naj se se izgnani Italijani povsodi nadzorujejo najstrožje, ker so povsod velika nevarnost. Trebalo da bode najti sredstvo, katerim se prisilijo Italijani, da ob-

drže doma svoje specialiste v sukanju bodale.

V blag namen. Pišejo nam: »Gosp. Zadnik, trgovec na Corsu št. 8., je blagovolil odstopiti 10 odstotkov u skupine za ono blago, kateru kupujejo v njegovi prodajalnici Barkovljani in drugi okoličani. Do sedaj se je nabralo v ta namen od strani Barkovljanov in za Barkovljane 2 glđ. 60 nvč., kateri so se že vročili dotičnim osebam. Rodoljubom in okoličanom, posebno Barkovljanom, priporočamo toplo rečenega gosp. trgovca.

Heros.

Srečno pot! Iz Škednja nam poročajo, da so se delavci v tamošnji opekarni poslovili danes ter odšli nikomur v žalost. Srečno pot!

Lah! so v strahu, pa vse eno brijejo norce! Pišejo nam: Kakor ste čitali v »Piccolu« so baje okoličani (kateri pa ni bilo!) namenili napasti — mestno bolnico! Dr. Artico je pa odredil, da se te divjake sprejme »dostojno«! Poslal je pred bolnico celih 6 mestnih stražarjev in nadzornika istih; dalje so pripravili 3 (tri) brizgalnice in množino gasilcev ki so čakali da dostojno (besede »Piccolove«) sprejmo okoličanske! Ali ni to skrajno neumestna šala v teh dnevih razburjenja — šala, ki bi lahko rodila nevsččnih posledic? Pustite okoličane na miru kakor oni puščajo vas, ker s tem, da jih zasramujete in izzivate, dosegate baš nasprotno od onega, po čemur hrepenite!

Šale na stran torej, in glejte, da se poboljšate, ker dnevi so resnobni in neodpustno je, ako se kdo hoče igrati z ognjem! Okoličan.

Kako se razumejo! Pišejo nam: V Turinu je bila povodom tamošnje razstave tudi mednarodna regata (?) Ob tej priliki so priredili tamošnji veljaki ukupni banket, na katerem je predsednik razstave, italijanski poslanec in predsednik italijanskega parlamenta Villa vskliknil v svoji napitnici: »Moje misli mi begajo v Trst, ki je kri naše krvi, ki živi naše življenje, ki pripada nam, in ki se v nedaljni bodočnosti tudi politiškozdrži z nami«.

In kako je bilo dne 4. septembra v Barkovljah? Tudi tu so priredili naši tržaški Italijani mednarodno regato, katera pa v resnici ni bila mednarodna; tudi tu so priredili banket na čast predragim jim gostom iz blažene dežele, a duhovitih napitnic menda ni bilo, ker — — nu, ker — niso bili sami. Le podpredsednik mestnega sveta tržaškega g. Benussi, je napil starodavni, veliki ukupni materi (?) večnemu Rimu!

Istotako bratsko veselo se je imela blaga gospoda, združena v »nebeškem« veselju družega večera v prostorih italijanske gimnastike v Trstu, kjer so bili bolj sami med svojimi in od kjer so izletale napitnice kakor pomladanske lastovice iz Trsta v Rim in nazaj. Vladni krogi italijanski niso niti obsojali izeka g. Villi-ja v Torinu, in kaj so rekli vladni krogi v Avstriji o napitnici gospoda Benussija?! Heros.

Nesreča na železnici. »Slovenec« pišejo: V soboto dne 9. t. m. je povozil dolenski vlak, prihajoči iz Rudolfovega v Ljubljano, pod Grosupljem voz, na katerem je sedel voznik. Železniški čuvaj je svaril voznika, ki je pridrivil po cesti, ravno ko je prihajal vlak. Stroj je prijel zadnji del voza in ga strl, dočim je voznik srečno ušel gotovi smrti, istotako konj, ki je zbežal na travnik in tam prestrašen rezgetal. Ta nesreča pa ne bi se bila mogla zgoditi, da je železni tir na obeh straneh ograjen.

Objava. Poletni poštni in brzojavni urad pri Sv. Štefanu, politični okraj Poreč, bode odprt do 30. septembra t. l. in to z ozirom na izdaten obisk kopališča.

V smrt na vešalih je bil v ponedeljek obsojen v Celoven radi umora Jožef Šmetanek v Grebinju na Koroškem.

100.000 kron in 2-krat **25.000 kron** so glavni dobitki velike jubilejske razstavne loterije, kateri se izplačajo v gotovini z samo 20% odbitkom. Opozarjamo naše čitatelje, da bode prihodnje zbranje neprekleno dne 15. septembra.

Koledar.

Danes v četrtek 15. septembra: Nikomed. muč., Evtropija. Jutri v petek 16. septembra: Ljudmila, Kornelij

Solnčni: Lunin:
Izhod ob 5. uri 36 min. Izhod ob 4. uri 58 min.

Zahod „ 6. „ 14 „ Zahod „ 5. „ 33 „
Ta je 38. teden. Danes je 257. dan tega leta, imamo torej še 108 dni.

Zadnje vesti.

Curig 15. Dvorni vlak s truplom cesarice je došel v Bučs ob 11. uri 30 min. Na postajo so prišli kralj in kraljica Romunska in knez Rohan, ki so položili dva velikanska venca na krsto.

Buhs 15. Iz Geneve in Curiga so došla policiji v St. Gallen poročila, da je bilo o odhajanju vlaka opaziti na kolodvorih sumljivih oseb. V sled tega bodo vsi kolodvori, mimo katerih se pojde vlak, strogo nadzorovani od policije.

Bruck na Muri 15. Na tukajšnji postaji je trčil brzovlak št. 5 ob tovorni vlak št. 121. Sprevoznik Jakob Seibert je ostal mrtev, dva sprevoznika sta ranjena. Od potnikov pa ni bil ranjen nihče. Pet vozov tovornega vlaka je bilo vrženih s tira, istotako lokomotiva brzovlaka. Posledice te nezgode bi bile lahko postale grozne, kajti v zadnjih vozovih tovornega vlaka, ki so skočili s tira, je bilo naloženih s petrolejem, oljem in smodnikom. Nekaj sodčkov s smodnikom je skočilo z vozov in so se valili z železnice doli.

Inomost 15. Vlak je priplul na tukajšnji kolodvor ob 7. uri in tri četrt. Pričakovali so istega civilne in vojaške oblasti, zastopniki korporacij, gospe itd. Ob vsej črti od Inomosta do Halba (10 kilometrov) so stale množice, prihiteve iz bližnjih krajev.

Dunaj 15. Več listov javlja neavtentično, ali soglasno: Cesar je odredil, da imajo izostati vse one slavnosti povodom jubileja, na katerih bi trebalo navzočnosti cesarjeve. Najvišji dvorni urad je že zaustavil vsa pripravljavana dela. »Vaterland« javlja, da bode le dne 29. t. m. slovesna služba božja v cerkvi sv. Štefana.

Dunaj 15. Nikdar še niso imele trgovine z cveticami toliko naročil žalobnih vencev, kakor sedaj. Kraljica Margarita italijanska je dala položiti venec napisom: »Margherita Regina d' Italia«.

Dunaj 15. »Neue Freie Presse« je izvedela, da je cesar izjavil željo, da bi prihodnje mesece v tih osamljenosti iskal tolažbe v delu in brigi za državne stvari. Po takem odpadejo tudi dvorni lovi, določeni za jesen. »Neuer Wiener Tagblatt« pa trdi, da so vsi podatki, došli v javnost o testamentu pokojne cesarice, podtaknjeni.

Dunaj 15. Prestolonaslednik črnogorski prine Danilo in vojvoda Albert Sachsen-Coburg sta dospela na Dunaj na pogrebne slavnosti.

Ljubljana 15. »Slovenski Narod« objavlja dopis iz Gorice o skličenju deželne zbor. List meni, da se hoče slovenske poslance njeti v zanjko s tem, da postavijo na dnevni red prve seje manifestacijo udanosti do cesarja.

Ljubljanski list pozivlje slovenske poslance, naj se drže trdno, naj ne gredo v deželni zbor in naj predlože cesarju posebno odreso v kateri naj navedejo tudi vzroke, zakaj da ne morejo iti v deželni zbor.

Geneva 15. Neki dopisnik lista »Neues Wiener Journal« je dobil od preiskovalnega sodnika dovoljenje, da sme govoriti z Luchenijem. Na vprašanje novinarja, zakaj je napal nedolžno in slabotno ženo, je odgovoril Luchenij: »Tudi jaz sem dobro človeče, ali tudi jaz imam svoje anarhističke ideje.« Zadet sem hotel človekoljubje v njega vrblnih predstaviteljih, Zadel sem svoj idejal: kaj me briga to, kar govori svet. Jaz se ne bojim smrti«.

Lucheniju je došla po pošti svota 10 goldinarjev. Policija išče sedaj odpošiljalca. Zločince dobiva vsaki dan 560 gramov kruha, pol litra kave z mlekom, 1 liter juhe in 250 gramov mesa s prikuho.

Carigrad 15. Turška vlada je doposlala 4 vlastim 2 okrožnici o dogodkih v Kandiji. V prvi odklanja vsako odgovornost na zadnjih dogodkih ter protestuje proti bombardovanju, v drugi pa odklanja zahtevo, da bi se turški vojaki umaknili s Krete ter zahteva, da se krečansko vprašanje reši imenovanjem guvernerja. Ti okrožnici je minister za vnane stvari, Ahmed Tevfik paša, včeraj prijavil zastopstvom 4 vlasti, a isti nisi bili ugodno vsprejeti.

Najnovejša trgovinska vest.

New-York 14. september. (Izv. brzovjav.)
Pšenica za september 69 $\frac{1}{2}$., za december 66 $\frac{1}{8}$ ..
Koruzna za september 33 $\frac{3}{4}$., za december 34 $\frac{1}{8}$ ..
Mast 522.

V prodajalnici
mrtvaških predmetov
G. MONTANELLI-JA
Ponte della Fabbra in Via Torrente
se dobiva

izbrana priprava za male in odrasle. Vsakovrstne mrtvaške krsto, Veneci in cvetlice za pogrebe, Veneci iz biserov. Sveče iz voska in drugi pogrebni predmeti po najugodnejših cenah.

Na prodaj
kolo, model 1898, se proda. Podrobneje se izve v Caffè Commercio.

Gostilna na prodaj.

Na prodaj je slovenska gostilna, vedno dobro obiskana. Vprašati je — ustmeno ali pisмено — v kavarni »Commercio«.

Išče se

poljskega čuvaja za Sv. Križ pri Trstu z letno plačo 250 gld.

Ponudbe naj se pošiljajo kmetijski podružnici v Sv. Križu.

Slovinci!

Naznanjam Vam, da sem prevzel gostilno »Isola verde« v ulici Tintore. Dobra vina iz Istre in Dalmacije, prvo Dreherjevo in dobra kuhinja. Priporočam se Vam za obilen obisk

Vincenc Lavrenčič.

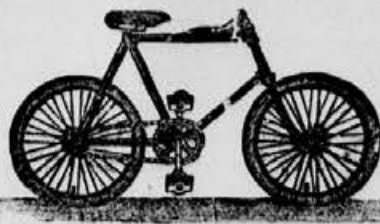
Med

najfiniji, bel v satovju.

zavoj 4 kg. za gl. 3-50; tekoč v skatiji 5 kg. gl. 3-50 z navodilom o uporabi meda v kuhinji in kakor zdravilo.

Razpošilja poštuine prosto proti povzetju

Anton Znidaršič
Ilirska Bistrica, Kranjsko.

Svetovna kolesa

amerikanski originali

TRIBUNE IN ARENA

odlikovana v vseh državah na kontinentu radi elegancije, točnosti in vstrajanja, prodaja se izključno le pri glavnem zastopniku

ANTONU SKERL V TRSTU,

Via S. Lazzaro št. 6, nasproti palače Salem.

NB. Navadna kolesa prodajajo se proti 2-letni garanciji, ročaj in pritikline po želji kupca.

Mehanična delavnica

za vsakovrstno popravilo koles in šivalnih strojev.

CENE ZMERNE.

CENE ZMERNE.

Le 50 nvč. za 2 žrebanji

Predzadnji teden!

Glavni dobitek 1krat 100.000 Kron in 2krat 25.000 Kron
v gotovini z odbitkom 20%.

Srečke jubilejne razstave
po 50 nvč.

Žrebanje: 15. septembra 1898.

Žrebanje: 22. oktobra 1898.

Priporočajo: Josip Bolaffio, Mandl & Com., Girolamo Morpurgo, Marco Nigris, Josip Zoldan, Aleksander Levi, Il Mercurio Triestino, Ignacij Neumann, Henrik Schiffmann, sinovi O. Zuculin.

ZALOGA POHIŠTVA IN OGLEDAL

Rafaela Italia

TRST — Via Malcanton št. 1 — TRST

Zaloga pohištva za jedilnice, spalnice in sprejemnice, zimnice in peresnice, ogledal in železnih blaga, po cenah, da se ni bati konkurence.

Pri 4 letnih časih

Barriera vecchia št. 7

Prilika za praznike in novo leto. Velika zaloga zimskih ogrinjal (šjalov) v vseh barvah po gld. 3,60 in gld. 1-20 Zbirka frštanja v raznih risanjih od 20, 30 in 37 nvč. Moške srajce bele in barvane od 90 novč. naprej. Maje iz plisa za gospe po 65, 75 novč. in več samo v prodajalnici

Pri 4 letnih časih

Barriera vecchia št. 7

Hotel Volpich

„PRI ČRNEM ORLU“ (AQUILA NERA)

TRST — Via S. Spiridione, Corso, Via S. Nicolò — TRST

Najbolj v središču mesta ter na novo opravljen. KOPELJI, VOZ K VSEM VLAKOM.

V prtiljeju „Restavracija Pilsen“ od F. Volpicha.

Slovenske gospodinje, pozor!

Zahtevajte povsod in kupujte vedno le kavo družbe sv. Cirila in Metoda. S tem koristite najbolj samim sebi, ker ta izdelek je najboljši od vseh poznanih cikorij; ob enem pa podpirate tudi našo šolsko družbo sv. Cirila in Metoda, kajti čisti dobiček od razprodaje tega blaga dobi omenjena družba.

Mal položil dar — domu na altar!

Zavod za uniformiranje in civilna krojačnica

Frana Jiras

ulica Caserma 9 — v Trstu — ulica Caserma 9

Priporočila se

za napravo uniform in civilnih oblek.

Postrežba poštena.

Zaloga vseh vrst za uniforme po tovarniških cenah.